

Received: April 7, 2025
Revised: December 10, 2025
Accepted: December 20, 2025

การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรระไนนิลโดยพุทธสันติวิธี
Promoting the Livelihood of the New Generation Through Sapphire Cutting
by Buddhist Peaceful Means

พระนิโรธ อภิญาโณ (Phra Niroth Aphiyano (Rakphonlamuang))^{1*}
ขันทอง วัฒนะประดิษฐ์ (Khantong Wattanapradith)²
* Corresponding author Email: 94niroth@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพบริบท ปัญหา ความต้องการจำเป็นและปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพด้วยการเจียรระไนนิลสู่คนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 2) สร้างชุดปฏิบัติการการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียรระไนนิลให้กับคนรุ่นใหม่ตามหลักพุทธสันติวิธี และ 3) นำเสนอผลการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรระไนนิลตามหลักพุทธสันติวิธี ใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้วยเทคนิค PAOR กับกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม 12 คน โดยใช้เครื่องมือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสะท้อนความคิด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาอาชีพเจียรระไนนิลลดลงเนื่องจากต้นทุนสูงและราคาต่ำ ตลาดอัญมณีมีการแข่งขันสูงและความต้องการนิลลดลง ส่งผลให้การจ้างงานน้อยลง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพนี้เพราะไม่ตอบโจทย์และขาดทักษะพื้นฐาน แนวทางแก้ปัญหา คือ การสนับสนุนจากรัฐบาล การรวมกลุ่มนักเจียรระไน การนำเสนอรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตรงกับความต้องการตลาดและจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสนใจในอาชีพนี้ 2) การสร้างชุดปฏิบัติการการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียรระไนนิลให้กับคนรุ่นใหม่ด้วยพุทธสันติวิธี คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่สนใจโดยมีการเผยแพร่ความรู้และตัวอย่างความสำเร็จ เปิดโอกาสให้ทดลองปฏิบัติจริง มีการจัดฝึกอบรมจากปราชญ์ท้องถิ่น รวมถึงการสร้างเครือข่ายสนับสนุนด้านการตลาด แหล่งทุน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย โดยทั้งหมดสอดคล้องกับหลักพละ 5 และ 3) การพัฒนาอาชีพการเจียรระไนนิลสำหรับคนรุ่นใหม่มีการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสัมมาชีพ โดยมีการลงพื้นที่เพื่อ

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

สำรวจความต้องการและปัญหาของคนรุ่นใหม่ รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเจียรระไนผ่าน 5 กิจกรรม คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ทักษะการเจียรระไนและมีโอกาสสร้างอาชีพในอนาคต พร้อมทั้งมีการสะท้อนถึงความหวังและแรงบันดาลใจในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้น โมเดลองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา คือ 7 ร. เจียรระไนนิลสัมมาชีพคนรุ่นใหม่

คำสำคัญ สัมมาชีพ การเจียรระไนนิล พุทธสันติวิธี

Abstract

The research article consisted of the following objectives: 1) to examine the context, problems, needs, and factors promoting the development of right livelihoods (Sammāḷīva) through jade grinding for the younger generation in Thung Sano Subdistrict, Phanom Thuan District, Kanchanaburi Province; 2) to create an action plan for promoting right livelihoods through jade grinding for the younger generation in Thung Sano Subdistrict, Phanom Thuan District, Kanchanaburi Province, based on Buddhist peaceful means; and 3) to present the outcomes of promoting right livelihoods through jade grinding for the younger generation, based on Buddhist peaceful means. The study employed a participatory action research method, collecting qualitative data through in-depth interviews with 18 key informants. Workshops utilizing the PAOR (Plan-Act-Observe-Reflect) approach were conducted with 12 participants. The study also utilized participatory observation and the AAR (After Action Review) technique for reflective analysis. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings showed that: 1) The decline in the jade grinding profession can be attributed to high costs and low prices. The gemstone market is highly competitive, and the demand for jade has decreased, resulting in fewer employment opportunities. The younger generation is not interested in this occupation as it does not meet their needs and lacks sufficient basic skills Proposed solutions involve government support, the establishment of jade grinding groups, and the development of new products that align with market demand. It is also important to organize activities that spark interest in the profession. 2) The development of an action plan to promote right livelihoods through jade grinding for the

younger generation using Buddhist peaceful means involves motivating young people to engage in jade grinding. This includes sharing knowledge, showcasing successful examples, and offering hands-on practice opportunities. Furthermore, training programs with local village scholars are organized, alongside the development of networks to support marketing, funding, and modern product development. This approach is based on the Buddhist principles of Bala (the five powers). 3) The development of jade grinding careers for the younger generation includes designing a variety of activities to promote right livelihoods. Field visits are carried out to assess the needs and challenges faced by the younger generation, and workshops are also organized to enhance jade grinding skills through five key activities. The objective is for the younger generation to acquire jade grinding skills and gain opportunities for future livelihoods, while also fostering hope and inspiration within the community for improved development. A body of knowledge gained from the study is called “7 R Knowledge Model for Jade Grinding Right Livelihoods for the Younger Generation” model.

Keywords: Sammājiṽva, Jade Grinding, Buddhist Peaceful Means

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำนับว่าเป็นนโยบายที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างที่จะหาแนวทางเพื่อลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน โดยการส่งเสริมอาชีพให้กับคนท้องถิ่น เพราะลำพังเพียงผลผลิตจากการเกษตรอาจไม่พอเพียงและไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เนื่องด้วยความแปรปรวนของสภาพ ภูมิอากาศโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ปัญหาการส่งเสริมอาชีพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำจึงมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น นำไปสู่การกำหนดนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมี สุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ (2564) พบว่า ถ้าเปรียบเทียบกับสากลแล้วประเทศไทยอยู่ในระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้หรือด้านทรัพย์สิน

การพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้แรงงานหนุ่มสาวละทิ้งท้องถิ่นบ้านเกิดมุ่งมางานทำในเมือง จึงส่งผลให้อาชีพที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายอาชีพค่อย ๆ สูญหายไปหรือลดน้อยถอยลงด้วยขาดฝีมือแรงงาน ที่ต้องอาศัยการถ่ายทอดและพัฒนารวมถึงใจที่รักในการทำงาน แต่ใน

ขณะเดียวกันรายได้อาจไม่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ที่เน้นการทำงานสบายแต่ให้ผลตอบแทนสูงโดยไม่ได้มองในมุมกลับกันว่ารายจ่ายในการดำเนินชีวิตของคนเมืองย่อมสูงตามด้วย เมื่อเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนโดยมีสถานการณ์วิกฤตจากโรคโควิด 19 ส่งผลให้เกิดการว่างงานสูง ผลที่เกิดขึ้นทำให้เกิดปรากฏการณ์การกลับคืนถิ่นภูมิลำเนาเดิมเพราะรายได้ที่ลดและไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายที่สูงในสังคมเมือง การกลับคืนถิ่นฐานหลายคนสามารถพลิกเป็นโอกาสในการสร้างอาชีพใหม่ให้กับท้องถิ่นบ้านเกิด แต่ในขณะเดียวกันบางท้องถิ่นไม่สามารถหาสร้างอาชีพหรือรายได้เสริมได้ แม้จะมีต้นทุนของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเดือนมีนาคม 2567 ที่ผ่านมาพบว่ามีจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น 3.97 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.0 เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนกุมภาพันธ์ 2567 จำนวนผู้ว่างงาน 0.02 แสนคน โดยเพศหญิงมีอัตราว่างงานมากกว่าเพศชาย และยังพบอีกว่า เยาวชน (อายุ 15-24 ปี) มีอัตราการว่างงานคือ ร้อยละ 5.2 เป็นร้อยละ 5.7 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567) กล่าวได้ว่า แนวโน้มการว่างงานเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายควรร่วมแก้ไขโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่

สาเหตุที่คนรุ่นใหม่ไม่สามารถทำงานได้เนื่องด้วยการมีประสบการณ์น้อย ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงอาชีพ เพราะบางอาชีพนั้นต้องการความชำนาญ ทักษะเฉพาะของงานนั้นๆ มีบางอาชีพที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกและเรียนรู้งาน แม้ว่าในปัจจุบันทุกภาคส่วนทั้งภาคเอกชน ประชา สังคม ชุมชนท้องถิ่น ก็มาร่วมกันขับเคลื่อน สนับสนุนการรวมตัวกันของประชาชนในการการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อส่วนรวม เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเองและเตรียมความพร้อมของประชากรไทยให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กระทรวงมหาดไทยได้นำ แนวคิดเรื่องสัมมาชีพชุมชน กล่าวคือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลักเป็นการส่งเสริมวิถีพอเพียงโดยมีเป้าหมายการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ของประชาชนหมู่บ้านไทยโดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านทำสิ่งที่เขาอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2559)

โดยกระบวนการในการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการให้ชาวบ้านร่วมกันค้นหาสิ่งที่อยากทำหรือสิ่งที่ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีนำมาพัฒนาร่วมกันเป็นกลุ่มอาชีพ ที่ได้รับการส่งเสริมความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน วิทยากร และผ่านการลงมือปฏิบัติ เป้าหมาย คือ อาชีพที่ก่อรายได้ในการเลี้ยงชีพตนได้อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนและคำนึงถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ สอดรับกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ สัมมาอาชีพะที่กล่าวถึง งานภายนอกและงานภายใน ภายนอกคือ การหาเลี้ยงชีพที่สุจริต ภายในคือ ความอิสระจากโลก โภคร์ หลง ซึ่งนำไปสู่ความเสื่อม (พระมหาทองศักดิ์ ธีรสกุลโก (ตาดิ), 2564) ทั้งนี้การเสริมสร้างสัมมาชีพใน

ชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากมีปราชญ์ชุมชนที่พร้อมจะถ่ายทอดความรู้ การมีผู้นำชุมชนหรือ
ท้องถิ่นให้การสนับสนุน และการมีกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ รู้วิธีการถ่ายทอดการสื่อสารเพื่อ
กระตุ้นและสร้างความตระหนักในการทำสัมมาชีพชุมชน ในการสร้างรายได้ เพิ่มมูลค่าความสำคัญของอาชีพ
ท้องถิ่นที่สามารถสร้างความมั่นคง อยู่เย็น เป็นสุขได้อย่างยั่งยืน โดยอาศัยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม
และเน้นการสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติการจริง การทำงานเป็นทีม และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ชบาไพร
ชัยหาเนตร์ และภักดี โพธิ์สิงห์, 2562) นอกจากนี้ การสร้างพลังแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและสร้างการ
เปลี่ยนแปลงจะเป็นตัวผลักดันให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ พละ 5 แปลว่า ธรรมอันเป็น
กำลัง 5 ประการ เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาให้ได้รับผลเต็มที่ เป็นกำลังที่ทำให้ตนประกอบกิจได้
ประสบความสำเร็จ (พระเทพวัชรเมธี และคณะ, 2563)

จังหวัดกาญจนบุรี ประชาชนประกอบอาชีพการเกษตร ค้าขายและทำเหมืองแร่ มีธรรมชาติที่อุดม
สมบูรณ์ มีป่าไม้ ภูเขาลำน้ำ ใต้ดินมีแร่ธาตุหลายชนิดและยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ มีพลอยอีกจำนวนมากที่
อยู่ที่ใต้ดิน และยังมีเหมืองแร่อีกหลายเหมือง ในอดีตมีอาชีพเสริมของท้องถิ่นด้วยการเจียรไนพลอยนิล ทำให้
ชาวบ้านมีงานทำจนพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมพลอย โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัด
กาญจนบุรี แต่ปัจจุบันพบว่า ภูมิปัญญาของอาชีพท้องถิ่นนี้วันจะเลือนหายไปและขาดการสืบทอด พี่นฟูให้
อาชีพสามารถพัฒนาเป็นแรงงานทักษะฝีมือขั้นสูง หากสามารถส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้ใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์ เริ่มจากการทำเป็นอาชีพรอง และเมื่อมีความเพียรอย่างต่อเนื่องและฝึกอย่างเป็นระบบก็สามารถ
กลายเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ดูแลตนเองและครอบครัวกลายเป็นอาชีพที่ยั่งยืน และยังคงต่อภูมิปัญญา
และอาชีพที่มั่นคงนี้ไปยังลูกหลานรุ่นต่อไปได้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สานิตย์ หนูนิล (2563) กล่าวว่า
ควรส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพให้กับคนรุ่นใหม่ในสังคม
ชนบทไทยโดยสนับสนุนการจัดการศึกษาและให้โอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจัดสรร
อาชีพที่เหมาะสมและสร้างสภาพแวดล้อมที่ทันสมัยภายใต้อัตลักษณ์ความเป็นท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อรองรับและ
ดึงดูดให้คนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพได้ทำงานในท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีองค์ความรู้เพียงพอใน
การสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง สามารถดูแลครอบครัว และเป็นพลังหนุนเสริมความเจริญให้กับเศรษฐกิจของ
ชุมชน รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือกลุ่มองค์กรในชุมชน

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรไนนิล จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะ
ได้สืบสานอาชีพดั้งเดิมอันทรงคุณค่าให้กับคนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเองและ
ครอบครัว โดยอาชีพการเจียรไนนิลกาฬนี้เป็อาชีพดั้งเดิมที่มีมาแต่สมัยรัชกาลที่ 5 กล่าวได้ว่าในสมัยโบราณ
หมู่บ้านบ่อพลอยได้พบนิลกาฬและหินสีต่างอยู่เกลื่อนกลาดตามลำห้วยและตามลาดเนินผา ซึ่งนักล่าสัตว์และ
นักล่าของป่ารวมทั้งชาวบ้านที่ได้พบเห็นจนเป็นที่ทราบแน่ชัดว่าหินสีที่เห็นนั้นคือ พลอย (ศูนย์ข้อมูลกลางทาง
วัฒนธรรม, 2564) ด้วยทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีปริมาณมากจึงอยากให้คนรุ่นหลังได้มาศึกษาเรียนรู้และ

พัฒนา โดยผู้วิจัยเห็นว่า เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง และการทำงานนั้นหากเรามีความศรัทธาเชื่อมั่นในอาชีพที่เราทำอยู่จะสามารถดูแลตัวเองได้พลังในการทำต่อเนื่องด้วยการมีสมาธิ และสติ ก็สามารถก่อเกิดปัญญาในสร้างอาชีพและดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคง

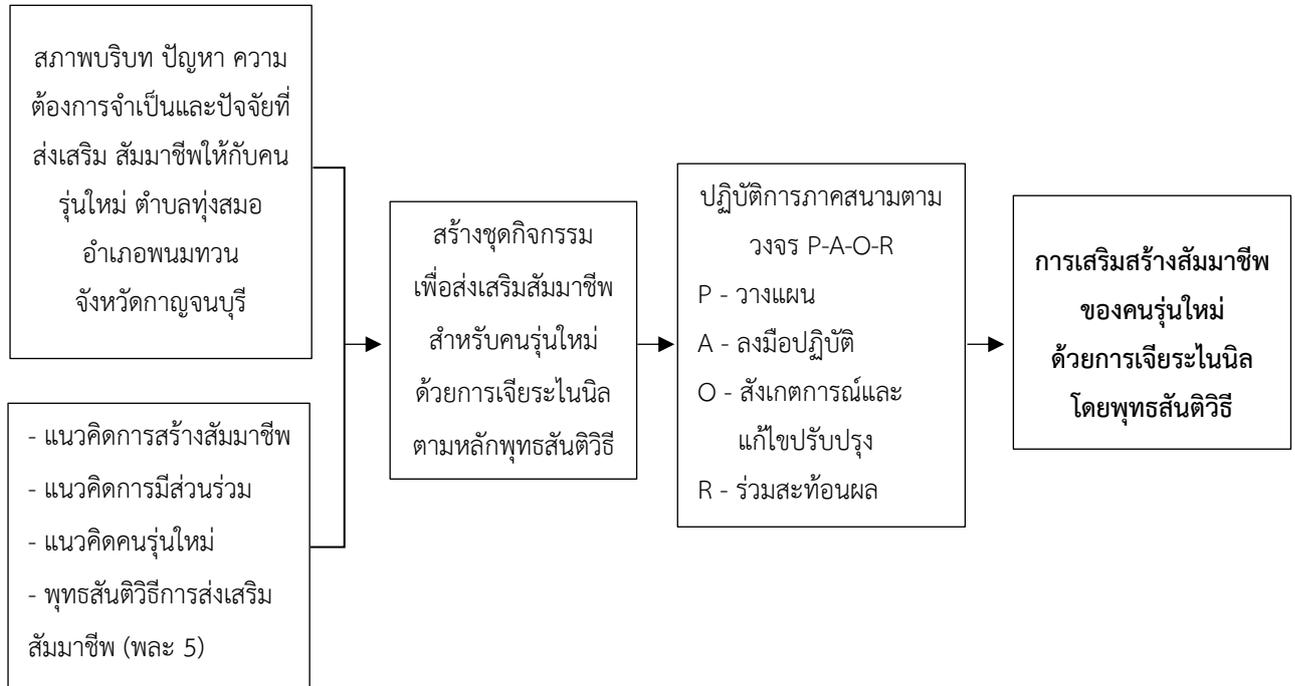
ผู้วิจัยในฐานะอดีตผู้ประกอบการธุรกิจการเจียรไนพลอยนิล ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากไม่มีคนรุ่นใหม่มาเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ที่มีคุณค่านี้วันหนึ่งอาชีพนี้ก็จะหายไปจากเมืองนี้ คนรุ่นใหม่ อาจออกจากบ้านอีกครั้งเพื่อไปหางานทำต่างเมือง ความใกล้ชิดของคนในครอบครัวนับวันก็จะห่างกันไปการมีอาชีพที่สามารถดูแลครอบครัวได้ ได้อยู่ใกล้ชิดครอบครัวได้ร่วมกันสร้างและส่งเสริมอาชีพในชุมชน ก็จะสามารถช่วยยกระดับของเศรษฐกิจในชุมชนมีเงินเข้ามาหมุนเวียนในชุมชนก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ได้สร้างความสุขมวลรวมให้กับชุมชน และยังได้หลักพละ 5 มาช่วยก็จะทำให้เกิดความภูมิใจในตนเองว่า ตนเองนั้นเมื่อมีความศรัทธาต่อสิ่งใดแล้วและทำอย่างต่อเนื่องย่อมสามารถทำกิจนั้นให้สำเร็จได้ และผู้วิจัยคาดหวังว่าคนในชุมชน ตำบลบ่อพลอย อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อดำรงชีพตามหลักพุทธสันติวิธี ในอาชีพการเจียรไนพลอยนิลภาพ ก็สามารถพาตนเอง พาครอบครัวเกิดความสงบสุข เกิดอาชีพที่อย่างยั่งยืน เมื่อรักษาอาชีพไว้ได้ก็สามารถขยายผลไปยังครัวเรือนอื่นที่สนใจได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบท ปัญหา ความต้องการจำเป็นและปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพด้วยการเจียรไนนิลสู่คนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อสร้างชุดปฏิบัติการการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียรไนนิลให้กับคนรุ่นใหม่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักพุทธสันติวิธี
3. เพื่อนำเสนอผลการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรไนนิลตามหลักพุทธสันติวิธี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และมีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้วยเทคนิค PAOR (Plan-Act-Observe-Reflect) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Design) โดยมีวิธีการดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วน โดยเป้าหมายคือ กลุ่มประชากรคนรุ่นใหม่ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 ถึงปี พ.ศ. 2540 ในตำบลพนมทวน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อค้นหาปัญหา ความต้องการจำเป็น และแนวทางที่นำมาใช้ในการออกแบบชุดปฏิบัติการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียรไนนิลสู่คนรุ่นใหม่ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 18 คน ดังนี้

- 1) กลุ่มคนรุ่นใหม่ คือ ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 ถึงปี พ.ศ. 2540 จำนวน 10 คน
- 2) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเจียรไนนิลมากกว่า 30 ปี ผู้นำท้องถิ่น และผู้ประกอบการกิจการพลอย จำนวน 5 คน
- 3) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่ส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น จำนวน 3 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกึ่งมีโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) สร้างคำถามปลายเปิดแบบกึ่งมีโครงสร้างโดยกำหนดตัวอย่างแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบคุณภาพในด้านของความเที่ยงตรงในเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้แต่ละข้อต้องค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงถึงคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในประเด็นที่ต้องการวิจัย หากคำถามข้อใดมีค่าดัชนีต่ำกว่า 0.50 คำถามข้อนั้นจะถูกตัดออกไป หรือปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรายละเอียดของคำถามให้มีความชัดเจนสามารถสื่อความหมายได้ง่ายจนได้ค่า IOC ระหว่าง 0.50 - 1.00 และยังได้รับการรับรองจริยธรรม มนุษย์ สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลข ว.888/2567

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้างโดยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) ขึ้นเตรียมการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมส่งหนังสือขอสัมภาษณ์พร้อมคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2) ขึ้นดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มด้วยการแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตเครื่องบันทึกภาพและในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตถ่ายภาพเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบสิทธิของผู้ให้ข้อมูลตามจริยธรรมการวิจัย โดยให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงในช่วงนั้น

3) นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปทำการวิเคราะห์เพื่อนำไปสรุป เพื่อตอบผลการศึกษาวัดวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive and analytic Study) โดยการนำข้อมูลเบื้องต้นมาวิเคราะห์แยกประเภทหาข้อสรุป แล้วเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาวิเคราะห์ขั้นสุดท้าย สำหรับการสร้างข้อสรุปต่อไป สรุปผลการวิจัยตามหลักอุปนัยวิธี ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีและกรอบวิจัยมาวิเคราะห์ตามหลักการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ขั้นตอนการวิจัยตามหลัก บันได 9 ขั้น

บันไดขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สภาพบริบท ปัญหาและความต้องการต้องการจำเป็นในการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

บันไดขั้นที่ 2-3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสารที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ เช่น แนวคิดการสร้างสัมมาชีพ แนวคิดการมีส่วนร่วมแนวคิดคนรุ่นใหม่ และพุทธสันติวิถีการส่งเสริมสัมมาชีพคือ หลักพระ 5 แล้วนำมาวิเคราะห์แยกแยะประเด็นเพื่อหาความสอดคล้อง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการส่งเสริมสัมมาชีพให้กับคนรุ่นใหม่

บันไดขั้นที่ 4 การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ และหลักพุทธสันติวิถีเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียระไนนิลให้กับคนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้ร่างกรอบแนวคิดที่สำคัญจำเป็นและสอดคล้องกับบริบทของคนรุ่นใหม่ตำบลท่าสมอ

บันไดขั้นที่ 5 สร้างชุดปฏิบัติการที่จะนำไปใช้ในการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ โดยขั้นตอนนี้เป็นร่างชุดปฏิบัติการกิจกรรมส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษากลับมาขั้นที่ 4 คือ บูรณาการแนวคิดศาสตร์สมัยใหม่กับหลักพุทธสันติวิถีที่เอื้อต่อการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ประกอบกับการนำข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนคนรุ่นใหม่ และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนรุ่นใหม่ ได้ร่างชุดปฏิบัติการในการลงพื้นที่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลติดตาม ในระหว่างดำเนินการจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม และติดตามผลเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

บันไดขั้นที่ 6 การลงพื้นที่ปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย คนรุ่นใหม่ เชนเนอร์ชนวัย ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน และปราชญ์สัมมาชีพ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

2) เป็นขั้นตอนที่นำชุดปฏิบัติการจากขั้นตอนที่ 5 ลงสู่กลุ่มเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการที่ร่างไว้ลงพื้นที่ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามวงจร P-A-O-R

บันไดขั้นที่ 7 ประเมินผลกระทบจากการดำเนินการพัฒนาการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยการประเมินจากผู้ให้จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม ที่มีทั้งคนรุ่นใหม่ปราชญ์สัมมาชีพชุมชน ผู้นำชุมชน จิตอาสา ผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายที่เข้าร่วม ฟังเสียงสะท้อนจากการทำ AAR เมื่อจบกิจกรรมและการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยใช้การถอดบทเรียน ประกอบกับการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย ที่มีการสังเกตการณ์ก่อนดำเนินกิจกรรม ระหว่างดำเนินกิจกรรม และหลังดำเนินกิจกรรม นำข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือ การตรวจทานด้วยข้อมูล ตรวจทาน

ด้วยแหล่งผู้ให้ข้อมูล และตรวจทานด้วยวิธีการเก็บข้อมูล นำสรุปผลการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และรายงานผลสรุปผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด มาจัดหมวดหมู่ แยกแยะวิเคราะห์ประเด็น

บันไดขั้นที่ 8 เป็นขั้นตอนนำเสนอองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยพบในกระบวนการศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ตามหลักพุทธสันติวิธีต่อไป โดยผู้วิจัยร่างองค์ความรู้จากการวิจัย นำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอความรู้คืนกลับให้กลุ่มเป้าหมายเพื่อยืนยันองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย โดยการสนทนากลุ่มแบบไม่เป็นทางการ

บันไดขั้นที่ 9 กระบวนการติดตาม รักษา และพัฒนาต่อยอดให้การพัฒนา ในพื้นที่เป้าหมายให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป เป็นขั้นตอนผลิดอกออกผล และเบิกบานที่เกิดขึ้นจากการวิจัย โดยการติดตามการทำงานของคนรุ่นใหม่ ผู้ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม กรรมการของหมู่บ้าน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในทุ่งสมอ จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรระไนนิลโดยพุทธสันติวิธีผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพบริบท ปัญหา ความต้องการจำเป็นและปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพด้วยการเจียรระไนนิลสู่คนรุ่นใหม่ ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันกลุ่มอาชีพเจียรระไนนิลยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับชุมชน การถ่ายทอดอาชีพจากรุ่นสู่รุ่นยังคงมีอยู่ **ปัญหาการสานต่ออาชีพเจียรระไนนิล** พบว่า อาชีพทำนิลในปัจจุบันมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงและราคานิลที่เจียรระไนต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการหันไปทำพลอยแทน นอกจากนี้ ตลาดอัญมณีมีการแข่งขันสูงและผู้ประกอบการที่ค้าขายนิลมักขาดประสบการณ์ ขณะที่ความต้องการนิลลดลงจากสภาพเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง ส่งผลให้การจ้างงานน้อยลงและค่านิยมลดลง รวมถึงวัตถุดิบคุณภาพต่ำ เครื่องมือเทคโนโลยีล้ำสมัย และปัญหาในการเข้าถึงเงินสนับสนุนและร้านค้ารองรับสินค้า ทำให้การเจียรระไนเป็นเรื่องยากและมีคนทำงานน้อยลงในอาชีพนี้ **สภาพปัญหาคนรุ่นใหม่กับการสานต่ออาชีพเจียรระไนนิล** พบว่า คนรุ่นใหม่ในชุมชนมีความสนใจในอาชีพเจียรระไนนิลน้อย เนื่องจากอาชีพนี้ไม่แพร่หลายและไม่ตอบโจทย์ความต้องการของพวกเขา แม้จะเห็นพ่อแม่ทำงานนี้มานาน แต่คนรุ่นใหม่กลับไม่ให้ความร่วมมือและไม่สนใจทำอาชีพนี้ ซึ่งต้องการความรักและความอดทนสูงในการทำงาน เนื่องจากมีอุปสรรคหลายอย่าง เช่น ขาดทักษะพื้นฐานและอุปกรณ์ที่ไม่เอื้ออำนวย นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่มักมุ่งหวังไปในทางสังคมออนไลน์มากกว่าการพัฒนาอาชีพดั้งเดิม และผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษามักจะทำงานรับจ้างทั่วไป **แนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมอาชีพเจียรระไน** พบว่า

การแก้ปัญหาการผลิตสินค้าต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มนักเจียรไนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเศรษฐกิจ โดยต้องมีการสนับสนุนจากรัฐบาลและการจัดตั้งกลุ่มที่มีกรรมการเพื่อช่วยแก้ปัญหา นอกจากนี้ ยังควรมีการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ตรงกับความต้องการของตลาด และต้องมีการรวมตัวของคนในชุมชน รวมถึงผู้นำชุมชนและหน่วยงานราชการที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา **ความคาดหวังเกี่ยวกับการเจียรไน** ต้องการให้มีความหลากหลายในการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สวยงาม ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่มีความรู้และสร้างสื่อวิดีโอเพื่อดึงดูดความสนใจในอาชีพเจียรไนนิล ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการขาดการสนับสนุนและการเรียนรู้จากผู้ใหญ่ในชุมชน ทำให้คนรุ่นใหม่ขาดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และทำงานในอาชีพนี้ **ทัศนคติของคนรุ่นใหม่กับอาชีพเจียรไนนิล** คนรุ่นใหม่รับรู้ว่าการเจียรไนนิลเคยเป็นที่นิยมในอดีต แต่ปัจจุบันกลับหาได้ยาก เนื่องจากต้องใช้เวลาและขั้นตอนที่ซับซ้อน คนรุ่นใหม่รู้จักอาชีพนี้จากกลุ่มในชุมชน การเรียนรู้จากผู้ปกครอง และการศึกษาในวิทยาลัย โดยมีการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น อาชีพนี้ถือเป็นงานฝีมือที่มีคุณค่าและมีโอกาสเติบโตในด้านศิลปกรรม **ความต้องการและความจำเป็นในการส่งเสริมคนรุ่นใหม่กับอาชีพเจียรไนนิล** ซึ่งเป็นงานฝีมือที่สามารถทำได้ที่บ้าน โดยมีข้อเสนอแนะหลายประการ ได้แก่ การสร้างความสนใจ กล่าวคือ ต้องทำให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่าและความน่าสนใจของอาชีพนี้ โดยการจัดกิจกรรมและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ควรมีหน่วยงานหรือฐานข้อมูลที่ทำให้การสนับสนุนและคำแนะนำแก่อาชีพเจียรไนนิล ควรมีการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสมและสร้างผลประโยชน์ที่น่าสนใจ ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมอาชีพนี้ในชุมชน โดยเริ่มต้นจากครอบครัว และต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับอาชีพนี้

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อการสร้างชุดปฏิบัติการการส่งเสริมสัมมาชีพด้วยการเจียรไนนิลให้กับคนรุ่นใหม่ตำบลทุ่งสมอ อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรีตามหลักพุทธสันติวิธี ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในอาชีพเจียรไนนิล จำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ผสมผสานทั้งศาสตร์สมัยใหม่และหลักพุทธสันติวิธี เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และ **สัมมาชีพในมุมมองของคนรุ่นใหม่** คือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม เป็นอาชีพสุจริตที่สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ มีความอิสระในการทำงาน และเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ นอกจากนี้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงก็เป็นองค์ประกอบสำคัญของสัมมาชีพ **การส่งเสริมอาชีพเจียรไนนิลให้ยั่งยืน** จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ในหลายมิติ เริ่มตั้งแต่การสร้างทัศนคติและความสนใจในอาชีพนี้ โดยการเผยแพร่ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และเปิดโอกาสให้ทดลองเจียรไนนิลด้วยตนเอง การพัฒนาทักษะและความรู้ผ่านการฝึกอบรมและการเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น การสร้างโอกาสและสนับสนุนผ่านการสร้างเครือข่าย การสนับสนุนด้านการตลาดและแหล่งทุน และการอนุรักษ์และพัฒนาเทคนิคการเจียรไนให้ทันสมัย **หลักพุทธสันติวิธี** โดยเฉพาะหลักพระ 5 (ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอาชีพเจียรไนนิลได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ การสร้างศรัทธาในตนเองและอาชีพ การมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การมีสติในการทำงาน การมีสมาธิในการสร้างสรรค์ผลงาน และการมีปัญญาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเอง ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คนรุ่นใหม่ประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ และหลักพุทธสันติวิธีในการออกแบบชุดปฏิบัติการส่งเสริมสัมมาชีพสำหรับคนรุ่นใหม่ นั้น ต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจในความหมายของสัมมาชีพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ การนำหลักพระ 5 มาประยุกต์ใช้ และการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการ กระบวนการพัฒนาการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ควรเริ่มต้นจากการสร้างความตระหนัก และความสนใจในอาชีพเจียรระไน การพัฒนาทักษะและความรู้ การสร้างโอกาสและสนับสนุน การอนุรักษ์ และพัฒนาเทคนิคการเจียรระไน การสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการประเมินผลและปรับปรุง กระบวนการอย่างต่อเนื่องโดยสรุปแล้ว การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ในอาชีพเจียรระไนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่และหลักพุทธสันติวิธี และการสร้างกระบวนการที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถสืบทอดและพัฒนาอาชีพนี้ให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อนำเสนอผลการส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรระไนตามหลักพุทธสันติวิธี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาอาชีพการเจียรระไนสำหรับคนรุ่นใหม่ โดยมีการออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสัมมาชีพ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเจียรระไนและตลาด การถ่ายทอดวิธีการเจียรระไนให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมอาชีพและการตลาดแบบมีส่วนร่วม การให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือและรูปแบบใหม่ของนิล การฝึกทำโครงการอย่างเป็นระบบด้วย PAOR การส่งเสริมการนำเสนอความรู้และผลสำเร็จจากประชาชน

กิจกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 สสำรวจนำร่อง ศึกษาสภาพปัญหา ค้นหาความต้องการคนรุ่นใหม่ การวางแผน ประสานงานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเชิญกลุ่มเยาวชน ประชาชนชาวบ้านและผู้ชำนาญการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำเจียรระไน **การปฏิบัติการ** ทีมวิจัยจัดวงเสวนากับเยาวชนและกลุ่มต่าง ๆ รวม 20 คน โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบอกเล่าเกี่ยวกับการทำเหมืองพลอยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น **การสังเกต** ผู้บริหารท้องถิ่นมีความคิดพัฒนาการเจียรระไน ประชาชนชาวบ้านต้องการถ่ายทอดความรู้ บางเยาวชนสนใจ แต่บางคนยังไม่เข้าใจ **การสะท้อนการปฏิบัติการ** ผลจากการลงพื้นที่วิจัยทำให้เห็นปัญหาและความต้องการในชุมชน พร้อมส่งเสริมสัมมาชีพให้คนรุ่นใหม่เพื่ออนุรักษ์อาชีพการเจียรระไนต่อไป

กิจกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 แสวงหาความร่วมมือค้นหาคนรุ่นใหม่ที่ต้องการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชน 10 คน ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้าน 10 คน ที่ตำบลท่าสมอ จังหวัดกาญจนบุรี การวางแผน คัดเลือกและนัดสัมภาษณ์กับศูนย์อิทธิพลเพื่อช่วยประสานงาน โดยกำหนดวันล่วงหน้า 1 สัปดาห์ **การปฏิบัติการ** สัมภาษณ์ทีละคนที่ละบ้าน โดยใช้แบบคำถามที่เตรียมไว้ บันทึกเสียง ถ่าย

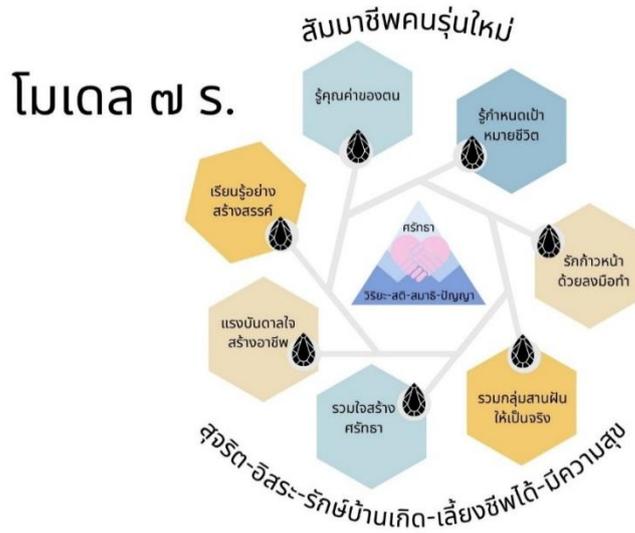
วิดีโอและภาพประกอบ การสังเกต การมีผู้ช่วยทำให้การสัมภาษณ์ง่ายและสะดวกขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความร่วมมือดี แต่ต้องใช้เวลาพอสมควร การสะท้อนการปฏิบัติการ ได้ฝึกความใจเย็น เนื่องจากการสัมภาษณ์ต้องใช้เวลา บางครั้งต้องกลับไปสัมภาษณ์ใหม่ ทำให้เห็นหลายสิ่งที่ควบคุมได้และไม่ได้ ผลที่ได้จากการลงพื้นที่ทำให้ได้ฟังเสียงต้องการที่แท้จริงของคนรุ่นใหม่และความมีส่วนร่วมในการเรียนรู้การฝึกอาชีพการเจียรไนนิล และการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

กิจกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาคนรุ่นใหม่ ด้วยการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสัมมาชีพของเยาวชนผ่านการเจียรไนนิล ณ วิชาหกิจชุมชนกลุ่มเครื่องอัญมณี จังหวัดกาญจนบุรี ily แบ่งกิจกรรมเป็น 6 ช่วงหลัก **กิจกรรมที่ 1** ผู้ใหญ่ใจดีเล่าเรื่องสร้างพลังให้กับเยาวชน เป็นการพบปะผู้ใหญ่ในชุมชนมาให้กำลังใจ แบ่งปันประสบการณ์มุมมองและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้าร่วม **กิจกรรมที่ 2** แร่งขันดาลใจสร้างงาน โดยถ่ายทอดแรงบันดาลใจจากผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพเจียรไน **กิจกรรมที่ 3** เกมล่าเรียงลูกบอลสติ เป็นเกมล่าเรียงลูกบอลเพื่อฝึกสมาธิและความร่วมมือ **กิจกรรมที่ 4** หนทางสร้างอาชีพ เป็นการถอดบทเรียนจากนักธุรกิจนิลคนรุ่นใหม่ในการสร้างอาชีพจากธุรกิจเจียรไน **กิจกรรมที่ 5** พละ 5 กับ 5 ฐาน เป็นการแบ่งกลุ่มฝึกการเจียรไนนิลใน 5 ฐานเรียนรู้ **กิจกรรมที่ 6** สะท้อนคิดและแบ่งปันเป้าหมาย คือการสะท้อนประสบการณ์และมอบเกียรติบัตร ผลที่เกิดขึ้นเยาวชนได้เรียนรู้ทักษะการเจียรไนและมีโอกาสสร้างอาชีพในอนาคต พร้อมกับการสะท้อนถึงความหวังและแรงบันดาลใจในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ดีขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัยได้โมเดล 7 ร. เจียรไนนิลสัมมาชีพคนรุ่นใหม่ โดยใช้หลักพละ 5 ในการเสริมพลังศรัทธา พลังความเพียรเรียนรู้ พลังสติและสมาธิในการฝึกปฏิบัติ พลังปัญญาในการมองอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเลี้ยงชีพและพัฒนาตนเองได้ กระบวนการพัฒนาคนรุ่นใหม่ประกอบด้วย 7 ร. คือ การรวมใจสร้างแรงบันดาลใจ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รู้คุณค่าของตน กำหนดเป้าหมาย ลงมือทำ และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้คือคนรุ่นใหม่ที่มีอาชีพสุจริต เป็นอิสระ รักรักษาบ้านเกิด เลี้ยงชีพได้ และมีความสุข ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ด้วยการเจียรไนนิลโดยพุทธสันติวิธี องค์ความรู้จากการวิจัย คือ โมเดล 7 ร.เจียรไนนิลสัมมาชีพคนรุ่นใหม่

ภาพที่ 1 7 R Knowledge Model for Jade Grinding Right Livelihoods for the Younger Generation” model

โมเดล 7 ร.เจียรระไนนิลสัมมาชีพคนรุ่นใหม่ มีหลักการพื้นฐานจากการนำหลักพละ 5 มาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาชุดกิจกรรมที่เสริมพลังให้คนรุ่นใหม่หันมาใส่ใจอาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการเจียรระไนนิล ซึ่งมีความผูกพันกับวิถีของคนจังหวัดกาญจนบุรีมาช้านาน การนำหลักพละ 5 มาสู่การสร้างกิจกรรม 7 ร. ประกอบด้วย

ร.1- รวมใจสร้างศรัทธา หมายถึง การทำให้เกิดศรัทธาภูมิใจในท้องถิ่น เป็นการฟื้นฟูอาชีพโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเรื่องเจียรระไนนิล นักธุรกิจท้องถิ่น องค์กรส่วนท้องถิ่น มาร่วมกันถ่ายทอดประสบการณ์ บอกเล่าถึงความเป็นมาเกี่ยวกับเจียรระไนนิล เป็นการส่งต่อความเชื่อมั่นในตนเองสู่ผู้อื่น การสร้างแรงบันดาลใจผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำงานร่วมกัน และการสร้างความไว้วางใจในกลุ่ม ทำให้คนรุ่นใหม่สัมผัสได้ถึงใส่ใจของผู้ใหญ่ในชุมชน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและพร้อมจะก้าวไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาด้วยความมุ่งมั่น

ร.2- แร้งบันดาลใจสร้างอาชีพ หมายถึง การเปิดพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่ได้คบคิดในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจให้สนใจเรื่องเจียรระไนนิล ด้วยการเรียนรู้จากต้นแบบหรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ โดยคัดเลือกคนรุ่นใหม่ที่ประสบความสำเร็จ คิดนอกกรอบและมีแนวทางในการพัฒนาตนเอง จะทำให้คนรุ่นใหม่สนใจในการมีอาชีพที่ตรงกับความสนใจและความสามารถ สามารถสร้างรายได้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ร.3- เรียนรู้ตัวอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนรู้ ฝึกคิดนอกกรอบ และแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ การใช้เกมเป็นฐาน ลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์จะทำให้คนรุ่นใหม่มีความรู้และทักษะที่ทันสมัย สามารถปรับตัวและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ร.4- รู้คุณค่าของตน หมายถึง การกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าและศักยภาพของตน การฝึกสะท้อนความคิด (Self-reflection) เพื่อเข้าใจจุดแข็งจุดอ่อนของตน การมองเห็นคุณค่าของตนเอง การรับฟังคุณค่าของผู้อื่น ฝึกการสื่อสารแสดงออก จะทำให้คนรุ่นใหม่มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักใช้ศักยภาพของตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ร.5- รู้กำหนดเป้าหมาย หมายถึง การทำให้คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ความสำคัญของการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต การกล้าคิดกล้าฝันในเป้าหมายที่ดึงาม มีบุคคลที่อยากทำให้เขาภูมิใจ ทั้งนี้การวางแผนชีวิตอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นไปได้ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนในชีวิตทั้งระยะสั้นและระยะยาว จะทำให้คนรุ่นใหม่มีทิศทางในชีวิตที่ชัดเจน สามารถเดินหน้าไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีแบบแผน

ร.6- รักก้าวหน้าด้วยการลงมือทำ หมายถึง การส่งเสริมความเพียรพยายามในการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ถึงเป้าหมายอย่างจริงจัง ด้วยการฝึกการทำงานอย่างมีวินัยและรับผิดชอบ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการใช้เกมเป็นฐานและถอดบทเรียนที่ได้เรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจะทำให้คนรุ่นใหม่มีความมุ่งมั่นและอดทน สามารถก้าวผ่านอุปสรรคและบรรลุเป้าหมายได้

ร.7- รวมกลุ่มสานฝันให้เป็นจริง หมายถึง การก่อเกิดสัมมาชีพในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการรวมพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ด้วยการสร้างเครือข่ายและทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย ใช้พลังกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การส่งเสริมคนรุ่นใหม่ความสามารถในการทำงานเป็นทีม สามารถสานฝันและสร้างผลงานที่ยิ่งใหญ่ได้ และจะทำให้คนรุ่นใหม่เกาะกลุ่มกันพัฒนาตน พัฒนาท้องถิ่นอย่างมีพลัง

ผลจากการพัฒนาตาม 7 ร.จะนำไปสู่การพัฒนาสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ ให้สามารถมีอาชีพสุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น สามารถมีอาชีพเป็นอิสระ ในการคิดและการตัดสินใจ สามารถกำหนดทิศทางการชีวิตของตนเองได้ รักบ้านเกิด มีความรักและความผูกพันกับบ้านเกิด พร้อมที่จะพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง สามารถเลี้ยงชีพได้ ดูแลตนเองได้มั่นคงบนวิถีพอเพียง และ มีความสุขอันเกิดจากความพึงพอใจชีวิตทั้งด้านการงานและชีวิตวิถีส่วนตัวที่อยู่กับครอบครัวไม่ต้องทิ้งถิ่นฐานไปทำงานนอกพื้นที่

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 ปัญหาการสานต่ออาชีพเจียรระโนนนิล มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากต้นทุนสูงและราคาต่ำ ผู้ประกอบการหันไปทำพลอยแทน ขณะเดียวกัน ตลาดอัญมณีมีการแข่งขันสูงและความต้องการนิลลดลงจากเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง ส่งผลให้การจ้างงานน้อยลง คนรุ่นใหม่สนใจอาชีพนี้น้อยเนื่องจากไม่ตอบโจทย์ความต้องการและขาดทักษะพื้นฐาน รวมถึงวัตถุดิบคุณภาพต่ำและเครื่องมือเทคโนโลยีล้ำสมัย

แนวทางการแก้ปัญหา คือ การสนับสนุนจากรัฐบาลและการรวมกลุ่มนักเจียระไนเพื่อแก้ปัญหา พร้อมนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ตรงกับความต้องการตลาด นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่มีความรู้ผ่านการสร้างสื่อวิดีโอเกี่ยวกับอาชีพนี้ ทักษะของคนรุ่นใหม่ เห็นว่าอาชีพเจียระไนมีคุณค่าแต่ต้องใช้เวลามาก ควรสร้างความสนใจและคุณค่าในอาชีพนี้โดยการจัดกิจกรรมและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต้องการความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อสร้างอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับอาชีพนี้ สอดคล้องกับ รมิตา กิจทวีโยธิน (2564) ได้สรุปผลการวิจัยการศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เศษพลอยสำหรับการออกแบบเครื่องประดับตามคติความเชื่อ 12 นักษัตริย์ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ คือ กระบวนการในการผลิต เพื่อหาเทคนิคที่เหมาะสมในการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษพลอยเศษพลอยจำแนกเป็น 2 วิธี คือ การต่อเติมพลอย และการตัดแต่งเพื่อให้ได้รูปร่างในแบบการเจียระไนพลอย ซึ่งพบว่าเศษพลอยดาที่เหลือจากการปรุงแต่งแล้ว ไร่ค่ายิ่งกว่าก่อนกรวด ทำให้นำมาสู่แนวทางการวิจัยเพื่อต่อยอดพลอยดาที่เหลือทิ้งมาเป็นเครื่องประดับที่สวยงามอีกครั้ง การสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์โดยอาศัยความเชื่อมโยงกับความสนใจของตลาดจะช่วยให้สินค้าหัตถกรรมของชุมชนเกิดมูลค่าสอดคล้องกับวิถีคนรุ่นใหม่

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 การสร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจ เผยแพร่ความรู้และสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่สนใจอาชีพเจียระไนนิล โดยใช้ตัวอย่างความสำเร็จและเปิดโอกาสให้ทดลองปฏิบัติจริง **พัฒนาทักษะและความรู้** จัดฝึกอบรมและเรียนรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะการเจียระไนนิลและความรู้ที่จำเป็น **สร้างโอกาสและสนับสนุน** สร้างเครือข่ายและสนับสนุนด้านการตลาด แหล่งทุน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัย **สร้างความร่วมมือ** ร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการ เพื่อสร้างกระบวนการที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน โดยทั้งหมดสอดคล้องกับหลักพละ 5 คือ การสร้างศรัทธา การส่งเสริมให้พากเพียร การฝึกสติและสมาธิ และการให้ปัญญาการทำให้เห็นโอกาสในการสร้างอาชีพของคนรุ่นใหม่ สอดคล้องกับการศึกษาของ พระบุญสม อนาลโย (ศรีสุข) (2565) การศึกษาหลักสัมมาชีพกับการประกอบหัตถกรรมเครื่องเงินในอำเภอเขาเสวสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า หลักสัมมาชีพเป็นเครื่องวัดความเจริญทางพระพุทธศาสนา โดยมีเป้าหมาย 3 ด้าน คือ 1) การแสวงหาและบำเพ็ญเพื่อบรรลุประโยชน์ของตนเอง 2) ประโยชน์เพื่อผู้อื่น ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนผู้อื่นให้เขาสามารถพึ่งพาตนเองได้ 3) ประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนประโยชน์ส่วนรวม และจากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มหัตถกรรมเครื่องเงินในอำเภอเขาเสวสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่เก่าแก่ยาวนานกว่า 270 ปี โดยส่วนหนึ่งเป็นชาวกัมพูชาได้อพยพเข้ามาตั้งรกราก มีความสามารถด้านตีทอง ตีเงิน เป็นเครื่องประดับ ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยยึดหลักสัมมาชีพด้านกาย ด้านวาจา และพัฒนาการสร้างรูปแบบสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ของตนเอง เป็นแบรนด์ใหม่ไม่ซ้ำใคร

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 การพัฒนาอาชีพการเจียระไนนิลสำหรับคนรุ่นใหม่มีการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสัมมาชีพ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ การถ่ายทอดเทคนิคการเจียระไน

การส่งเสริมอาชีพและการตลาดอย่างมีส่วนร่วม และการฝึกทำโครงการอย่างเป็นระบบ โดยมีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจความต้องการและปัญหาของคนรุ่นใหม่ รวมถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเจียระไนโดยใช้โมเดล 7 ร. ซึ่งประกอบด้วย การรวมใจ สร้างแรงบันดาลใจ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน ผลที่ได้คือ คนรุ่นใหม่ที่มีอาชีพสุจริตและความสุข สร้างรากฐานสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืน สอดคล้องกับคณวัต มะดาฮู และคณะ (2565) ได้สรุปผลการวิจัยจากการศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสัมมาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง พบว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในการประกอบสัมมาอาชีพ เช่น มีการประกอบอาชีพที่ดี ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว มีการสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว ส่งเสริมสัมมาอาชีพของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่ของการพัฒนาที่เหมาะสม และสามารถที่จะช่วยจัดปัญหาความยากจน ปัญหาทางสังคม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ และการศึกษาของ รัตติกาล สุขไสย (2566) ได้สรุปผลงานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสัมมาอาชีพะในการดำเนินชีวิตของสังคมปัจจุบัน” พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสัมมาอาชีพะในการดำเนินชีวิตของสังคมปัจจุบัน เป็นหลักธรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกันซึ่งกันและกันในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเริ่มจากการสร้างความเห็นต่อการเลี้ยงชีพที่ถูกต้อง และเมื่อมีความเห็นที่ถูกต้องก็มีวิธีคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีการพิจารณาอย่างถ่องแท้ด้วยกาย วาจา ใจ และจะแสดงออกด้วยกายวาจาและการกระทำ ที่นำไปสู่การเลี้ยงชีพชอบทางกาย การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา และการเลี้ยงชีพชอบทางใจ หลักสัมมาอาชีพะในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่นำมาใช้เพื่อเสริมสร้างครอบครัวให้เกิดความมั่นคง มีคุณค่าทางจริยธรรมต่อการเกื้อหนุนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อื่น และมีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมส่วนรวมทั้งด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ ตลอดจนเกื้อหนุนการพัฒนาาระบบ จริยธรรมทาง สังคมด้านอื่น ๆ ให้เข้มแข็งและมั่นคง ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่ก่อให้เกิดความสุขมวลรวมของคนในสังคมมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ โมเดล 7 ร.เจียระไนนิลสร้างสัมมาชีพคนรุ่นใหม่ จะสำเร็จผลได้ต้องอาศัยความร่วมมือที่เข้มแข็งของทุกฝ่าย การมีส่วนร่วมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่หันกลับมาองอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทรงคุณค่า สอดคล้องกับ สมบัติ นามบุรี (2562) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด หมายถึง การสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา การวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ การใช้บริการจากโครงการและร่วมรับผลประโยชน์ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมคือ แบบโดยตรง แบบทางอ้อม และแบบเปิดโอกาส ส่วนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น

โดยเฉพาะผู้นำ ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ปัจจัยภายในตัวบุคคล ดังนั้นการเริ่มต้นขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทุกระดับนับตั้งแต่ความเป็นปัจเจก ด้วยการมีส่วนร่วมในเป้าหมายจนไปถึงระดับชุมชน สังคมที่มองเห็นเป้าหมายเพื่อต้องการถิ่นบ้านเกิดให้เกิดความเจริญและมีสันติสุข

โดยสรุปการเจียรไนนิลในตำบลทุ่งสมอและอำเภอบ่อพลอยมีประวัติยาวนาน ปัจจุบันกลุ่มอาชีพเจียรไนนิลยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับชุมชน การถ่ายทอดอาชีพจากรุ่นสู่รุ่นยังคงมีอยู่แต่มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงและราคานิลที่เจียรไนต่ำลง คนรุ่นใหม่ในชุมชนมีความสนใจในอาชีพเจียรไนนิลน้อยโมเดล 7 ร.เจียรไนนิลสร้างสัมมาชีพคนรุ่นใหม่ จะสำเร็จผลได้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มนักเจียรไนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเศรษฐกิจ โดยต้องมีการสนับสนุนจากรัฐบาลและการจัดตั้งกลุ่มที่มีกรรมการเพื่อช่วยแก้ปัญหา การส่งเสริมสัมมาชีพของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในอาชีพเจียรไนนิล จำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ผสมผสานทั้งศาสตร์สมัยใหม่และหลักพุทธสันติวิธี โดยเฉพาะหลักพลละ 5 (ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอาชีพเจียรไนนิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยพบว่า ทางชุมชนยังต้องการคำแนะนำ และความช่วยเหลือ ด้านการเพิ่มทักษะด้านเครื่องมือ ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชน ควรนำไปเป็นแนวทางให้ความรู้แก่ชุมชน เรื่องการตลาด ศูนย์แสดงจำหน่าย ผลผลิตจากการเจียรไนนิล

1.2 เยาวชนคนรุ่นใหม่ ยังขาดการติดต่อ แนะนำ เรื่องความรู้และทักษะการเจียรไนนิล ดังนั้นเทศบาลและ อบต. นอกจากสำรวจความต้องการด้านอาชีพการเจียรไนนิลของชุมชนแล้ว ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ความสำคัญของอาชีพคู่ชุมชนนี้ และจัดฝึกอบรมพัฒนาทักษะอาชีพการเจียรไนนิล โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการสนับสนุน/บูรณาการร่วมกับสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

1.3 เยาวชนคนรุ่นใหม่ยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ดังนั้น กองสวัสดิการสังคมของเทศบาล หรือ อบต. จะต้องเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและให้การแนะแนวการประกอบอาชีพ และแนะนำทิศทางเป้าหมายอาชีพเพื่อให้เยาวชนได้มองเห็นเป้าหมายของตนเองและเส้นทางที่จะเดินเข้าสู่อาชีพนี้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การให้ความสำคัญและวางแผนการเจียรไนนิลของ อบต.และเทศบาล ตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

2.2 นโยบายการเยียวยาหนี้สินของตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.3 การจัดตั้งกลุ่มอาชีพและศูนย์แสดงสินค้าจากการเยียวยาหนี้สินของตำบลทุ่งสมอ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2559) *แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน*. กระทรวงมหาดไทย.
- คณิต มะดาฮู, สุปรียา ชำนาญพุดผิพร, และพระครูสิทธิธรรมมาภีร์. (2565). ศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสัมมาชีพในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลท่ามเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 2(5), 18-31.
- ชบาไพร ชัยหาเนตร์, และภักดี โพธิ์สิงห์. (2562). ความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน. *วารสารวันมโงงแหกรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 51-60.
- พระเทพวัชรเมธี, ประเวศ วัฒแก้ว, และกฤตสุขิน พลเสน. (2563). *แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพละ ๕ เพื่อพัฒนาชุมชนบ้านศาลาดิน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม* [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระบุญสม อนาลโย (ศรีสุข). (2565). การศึกษาหลักสัมมาชีพกับการประกอบหัตถกรรมเครื่องเงินในอำเภอเขาเสวสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พระมหาทองศักดิ์ อธิสโกโก (ตาดิ). (2564). หลักสัมมาอาชีพะในพุทธปรัชญาเถรวาท. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 4(2), 84-94.
- รมิตา กิจทวีโยธิน. (2564). *ทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เศษพลอยสำหรับการออกแบบเครื่องประดับ* [วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- รัตติกาล สุขไสย. (2566). *การประยุกต์หลักสัมมาอาชีพะในการดำเนินชีวิตของสังคมปัจจุบัน* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. (2564). *ข้อมูลจากคำบอกเล่าของภูมิปัญญา*. กระทรวงวัฒนธรรม.
<http://www.m-culture.in.th/album/116152>
- सानิตย์ หนูนิล. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่ในสังคมชนบทของประเทศไทย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 169-193.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 183-197.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (ฉบับย่อ)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). *สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนมกราคม 2567*.

https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/9u#gsc.tab=0